

KRUPA LUDWIK O. DR, „*Obraz Boży w człowieku według nauki św. Augustyna*“, Tow. Naukowe Kat. Uniw. Lub., Rozprawy wydz. kan.-teolog., 6, 1948, s. 171.

De Augustino nunquam satis.

Prace o św. Augustynie, których tak dużo nam dostarczył rok 1930 z racji 1500-lecia śmierci Doktora Łaski, pojawiają się nadal. Nauka Biskupa Hippony nie przestaje interesować teologów. Ktokolwiek jednakowoż dokładniej zapoznał się z dziełami Augustyna, wie, ile trudności nastęrcza nie tyle jego lektura, ile raczej opracowanie jakiegoś punktu jego nauki.

Biskup Hippony jest przecież myślicielem genialnym a tak mało ścisłym a jeszcze mniej systematycznym. Stąd też rzadko kto waży się na opracowanie jakiegoś zagadnienia augustyńskiego jako rozprawy doktorskiej.

O. Krupa jednak nie zraził się tymi trudnościami i wziął jako temat pracy doktorskiej kwestię, która jest jednym z centralnych punktów systemu augustyńskiego a mianowicie jego naukę o człowieku jako obrazie Bożym. W tym punkcie przecież stykają się dwie kwestie, które szczególnie interesowały wielkiego teologa czemu daje wyraz w znanych mu słowach w Soliloquia: „Deum et animam scire cupio: Nihilne plus? Nihil omnino“.

Autor omawia temat w trzech rozdziałach. W pierwszym (str. 15 — 38) zapoznaje czytelnika z nauką augustyńską o naturze człowieka, zatrzymując się specjalnie nad augustyńskim pojęciem „anima“ i „mens“ (str. 23 — 29), przez duszę bowiem duchową jest człowiek obrazem Bożym.

Rozpatruje dalej w rodz. II (str. 39 — 94) kwestię, w jaki sposób jest dusza analogicznym obrazem Trójcy. Autor bada szczegółowo naukę zawartą zwłaszcza w dziele De Trinitate, gdzie wydaje się, że św. Augustyn w naturalnych czynnościach psychicznych duszy odnajduje dwa różne obrazy Trójcy Świętej... „mens, notitia, amor“, oraz „memoria, intelligentia, voluntas“ Przytaczając poglądy na tę kwestię różnych autorów, jak Gardeil'a, Cayré, Hübschera, Schmausa, Sladeczka, Penido dochodzi autor do wniosku: „z pewnym więc prawdopodobieństwem możemy twierdzić, że w sumie wszystkich wywodów Augustyn daje nam tylko jeden obraz trójcy psychicznej, będący jednak wyrazem dwojakiemu rodzaju stanu życia duszy, mianowicie habitualnego i aktualnego“ (str. 94).

W rozdziale trzecim (str. 95 — 161) omawia autor „mądrość jako nadprzyrodzony obraz Boży“.

Słusznie szuka Autor w duszy, jako obrazie Bożym wytłumaczenia dlaczego wedł. Aug. dusza może uczestniczyć w życiu Bożym. Może zbyt tu zacieśnia to do memoria Dei.

Móglby podkreślić i uwydatnić różnicę zdań, których broni, od zdania Gardeil'a, który możliwość uczestniczenia duszy w życiu łaski chce rozwiązać na podstawie nauki augustyńskiej o ratio seminalis.

Jestem w tej sprawie całkowicie po stronie O. Krupy; klucz do rozwiązania tego zagadnienia znajduje się w nauce o obrazie Bożym. Czy jednak można posunąć się jeszcze dalej i twierdzić, że w ten sposób pojęta „memoria Dei“ odgrywa w nauce Augustyna o życiu łaski w duszy podobną rolę jak „potentia obedientialis“ w systemie tomistycznym“, mam pewne wątpliwości. Wartoby jednak, by autor opracował stosunek natury do łaski u św. Augustyna; sądzę bowiem, że należałoby w tej kwestii dokładnie omówić i skorygować to, co na ten temat powiedział Gardeil (Gardeil, *La structure de l'âme et l'expérience mystique* t. I). Może Autor obroni swoją interpretację i ją dokładniej uzasadni; to go doprowadzi do podkreślenia różnicy pomiędzy augustyńską nauką o stosunku natury do łaski a koncepcją tomistyczną o potentia obedientialis.

Ktokolwiek zapoznał się z nauką św. Augustyna, wie jak trudno jest systematycznie przedstawić a nawet ustalić myśl Doktora Łaski, przecież obfita literatura augustyńska i najrozmaitsze interpretacje jego myśli aż nadto o tym świadczą. Zrozumiałe jest, że w niejednym punkcie można być odmiennego zdania od Autora. Praca świadczy jednak o dobrym opanowaniu metody naukowej o myśli wnikliwej i samodzielnej i jest cennym wkładem w dość ubogą polską literaturę augustyńską.

Mam nadzieję, że ujrzymy jeszcze niejedną pracę spod pióra O. Krupy.

Ks. ANTONI SŁOMKOWSKI